

Parlamentaarinen TKI-työryhmä 2022

Kokous 6/2022

Pöytäkirja

Ajankohta: 23.11.2022 klo 14-16

Paikka: Eduskunta (A-siipi, kabinetit 1 ja 2) + etämahdollisuus Teams

Paikalla:

kansanedustaja Matias Mäkyne, pj.

kansanedustaja Riitta Mäkinen

kansanedustaja Ville Vähämäki

kansanedustaja Kai Mykkänen

kansanedustaja Arto Pirttilahti

kansanedustaja Saara Hyrkkö

kansanedustaja Atte Harjanne

kansanedustaja Pia Lohikoski

kansanedustaja Joakim Strand

kansanedustaja Sari Essayah

valtiosihteeri kansliapäällikkönä Juha Majanen

ylijohtaja Terhi Järvikare

osastopäällikkö Ilona Lundström

tiedeasiantuntija Antti Pelkonen

budjettineuvos Taina Eckstein

johtaja Erja Heikkinen

ryhmäpäällikkö Maija Lönnqvist

professori Samuel Kaski, Aalto-yliopisto, johtaja, Finnish Center for Artificial Intelligence (kutsuttu asiantuntija)

Pöytäkirja**1. Kokouksen avaus**

Puheenjohtaja Mäkyne avasi kokouksen klo 14.08. Puheenjohtaja kävi kokouksen aluksi läpi kirjallisesti tiedoksi tuodut asiat (asiakohta 8).

2. Pöytäkirjantarkastajien valinta

Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Kai Mykkänen ja Ville Vähämäki.

3. T&K-verovähennys

Puheenjohtaja Mäkyne kertoi lakialoitteen tilanteesta ja toivoi, että työryhmässä löydettäisiin poliittinen sopu lakialoitteen eteenpäin viemisestä. Keskustelua on käyty VM:n valmistelijoiden kanssa ja tarkoitus on, että esityksessä olisi sekä inkrementaalinen että perusosa. Luonnos oli lähetetty työryhmän jäsenille edellisenä päivänä. Aloite olisi tarkoitus saada liikkeelle perjantaina. Viimeisiä ryhmien ehdottamia muutoksia käydään vielä läpi.

Keskustelussa jäsenet tukivat pääosin lakialoitetta ja pitivät nopeaa etenemistä tärkeänä. Keskustelua käytiin erityisesti siitä, sisältääkö aloite sekä perusosan että inkrementaalisen osan ja millaiset prosentuaaliset tasot näille määritellään. Lopulta esitettiin tasoiksi 50 ja 45, jolloin lisäys painottui enemmän kuin alkuperäisessä ehdotuksessa. Jäsenet pitivät tärkeänä, että asia etenee, koska siitä on parlamentaarinen sitoumus työryhmän edelliskaudelta, mutta korostivat myös sitä, että joutuvat hakemaan kuittauksen etenemiselle eduskuntaryhmistään. Jäsenet totesivat, että aloite muodostaa tärkeän kokonaisuuden yhdessä käsittelyssä olevat T&K-rahoituslain kanssa. Useat pitivät aloitteen etenemistä tärkeänä viestinä sidosryhmille. Jäseniä pyydettiin ilmoittaa ryhmiensä näkemykset seuraavan päivän kyselytuntiin mennessä, jonka jälkeen aloite viedään eteenpäin.

4. Kuuleminen: Finnish Center for Artificial Intelligence (FCAI) –lippulaiva

Professori Samuel Kaski esitteli Suomen Akatemian rahoittamaa Finnish Center for Artificial Intelligence (FCAI) –lippulaivaa (liite). Lippulaiva perustuu vahvaan suomalaiseen osaamiseen ja yhteistyöverkostoihin. Suomen Akatemian rahoituksen (5%) lisäksi pääosa rahoituksesta tulee muista lähteistä (mm. yritykset, EU ja Business Finland). Lippulaivassa vaatimuksena on tutkimuksen huippulaatu ja laaja vaikuttavuus. Vaikuttavuus syntyy yhteistyöstä, jota tehdään kumppanien kanssa, myös EU-yhteistyössä ollaan aktiivisesti mukana. Kumppaneina on iso joukko suomalaisia yrityksiä, julkisia organisaatioita ja tutkimusorganisaatioita sekä useita muita lippulaivoja. Tavoitteena luoda tekoälyratkaisuja, joilla voidaan uudistaa Suomen taloutta ja kehittämään uusia ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin. Kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamisessa ollaan jo edellä. Pahin pullonkaula eivät ole kansalliset resurssit vaan erottuminen globaalilla tekoälykartalla. Tässä korostuu erityisesti investoinnit osaajiin, tekoälyn tuottavuus- ja innovaatiopotentiaalin vahva käyttöönotto, TKI-rahoitus osaamiskeskittymiin ja ns. houkuttelevuusinvestoinnit, joista esimerkkinä olisi investointi EU:n Ellis-yhteenliittymän Ellis-instituutin saamiseksi Suomeen, mikä toimisi houkuttelevana ympäristönä kansainvälisille osaajille ja investoinneille.

Keskustelussa pohdittiin mm. kansainvälisen yhteistyön ja ekosysteemien edistämistä. Professori Kaski totesi, että Lippulaivan olennainen asia on tuoda esiin myös ekosysteemivaikuttavuutta tutkimuksen kunnianhimon ja laadun lisäksi. Tavoitteena on saada syntymään ekosysteemi, jolla pystytään houkuttelemaan huippuluokan yrityksiä ja kansainvälistä yhteistyötä.

5. TKI-järjestelmän ohjaus ja johtaminen

Osastopäällikkö Ilona Lundström alusti TKI-järjestelmän ohjauksen ja johtamisen nykytilasta ja kehittämistarpeista ja -mahdollisuuksista. Tutkimus- ja innovaationeuvostossa toteutettiin lokamarraskuussa itsearviointi, jossa nostettiin esiin useita onnistumisia: yhteinen tilannekuva, konsensuksella aikaansaadut linjaukset, vaikuttaminen parlamentaarisen TK-työryhmän toimintaan. Kehittämistarpeina nousivat erityisesti TIN:n mandaatti ja suhde poliittiseen päätöksentekoon, rooli T&K-rahoituslain ja -suunnitelman seurannassa, kansainvälinen tehtävä, näkyvämpi rooli myös muille kuin ministerijäsenille sekä resursointi.

Keskustelussa pidettiin tehtyä työtä hyvänä pohjana työryhmän raportille ja linjauksille. Katsottiin, että valtioneuvostoa tukeva elin on tärkeä olla ja pääministerin puheenjohtajuutta pidettiin hyvänä aiheen strategisuuden takia. Pidettiin myös tärkeänä, että pohditaan, miten strategisia valintoja tehdään. Valmisteluresurssien lisäämistä pidettiin keskeisenä. Samalla

pohdittiin, olisiko parlamentaariselle työlle tarvetta osana TIN:ä. Todettiin, että TIN:n nykyinen asetus ei estä vahvempaa roolia jo nyt, mutta kysymys erityisesti valmisteluresursseista. Rakennuspalikat jatkoon ovat jo olemassa.

6. Raportin osien käsittely

Työryhmä sihteeristö on työstänyt raporttia edellisessä kokouksessa sovitun rungon ja evästysten perusteella. Puheenjohtaja Mäkynen totesi, että keskustellaan mm. siitä onko raportin esitystapa hyvä sekä erityisteemoista, jos niihin on puheenvuoroja.

Pääsihteeri Pelkonen esitteli lyhyesti eri kappaleiden sisällöt. Pelkonen totesi, että tekstit ovat tässä vaiheessa vielä luonnosversioita, joihin palataan myöhemmissäkin kokouksissa eikä tässä vaiheessa hyväksytä tekstiversioita. Tavoite on, että luonnokset raportin muista luvuista olisi käsitellyssä seuraavassa työryhmän kokouksessa.

Keskustelussa pidettiin rakennetta toimivana ja toivottiin konkreettisia linjausesityksiä. T&K-rahoituksen kohdentamisen osalta katsottiin, ettei tarkoitus ole tehdä osuuslinjauksia tässä vaan niistä linjataan myöhemmin esim. TIN:ssä. Keskustelussa korostettiin, että on tärkeää luoda sitoutumista yhteiseen asiaan, tunnistaa ne kohteet, joissa julkinen T&K-rahoitus on vaikuttavimmillaan ja joilla vivutetaan yksityisen sektorin investointeja. Lisäksi korostettiin, että on tärkeää huomioida kaikkien eri hallinnonalojen T&K-toiminnan laajuus ja tarpeet, erityisesti puolustus keskeinen. Kaikkia hallinnonaloja on syytä kuulla T&K-rahoitusta kohdennettaessa.

Todettiin, että tekstejä on mahdollista kommentoida kirjallisesti.

7. Työryhmän työn loppuvaiheen aikataulut

Pääsihteeri Pelkonen esitteli sihteeristön esityksen työryhmän työn loppuvaiheen aikataulutuksesta ja kokousten pääsisällöistä (liite). Pääkohdat:

- siirretään sidosryhmätilaisuus suunnitellusta 7.12. kaksi viikkoa myöhemmäksi 20.12. Tämä antaa enemmän kirjoitusaikaa ja mahdollista valmiimman raporttiluonnoksen käsittelyn sidosryhmätilaisuudessa sekä siihen yhdistettävässä kirjallisessa kommentointikierroksessa.
- työryhmän työn valmistumisajankohdaksi esitetään helmikuu 2023.
- tammikuulle varataan kaksi kokousta ja myös helmikuulle kaksi kokousaikaa. Helmikuun kokousajat toteutetaan, mikäli niille on tarvetta.

Puheenjohtaja ehdotti, ettei enää kuulla toimijoita vaan pyydetään kirjalliset lausunnot, esim. TESI, vaikuttavuussäätiö, Ilmastorahasto ym. Pyritään sidosryhmätilaisuuteen 20.12.

8. Kirjallisesti tiedoksi

- Technology Academy Finland TAF on toimittanut työryhmälle lausunnon ”Millennium-teknologiapalkinto suomalaisessa TKI-järjestelmässä”. Lausunto liitteenä.
- Tilastokeskus julkaisi 27.10. katsauksen T&K-toiminnasta vuonna 2021. Katsauksen mukaan T&K-menojen bruttokansantuoteosuus saavutti 3,0 %, kun vuonna 2020 osuus

oli 2,9 %. Vuonna 2021 tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat 7,5 miljardia euroa. Menot nousivat 559 miljoonaa euroa vuodesta 2020, mikä tarkoittaa 8,1 % kasvua. Kasvu perustui yrityksiin, joiden T&K-menot nousivat 11 %. Julkisella sektorilla kasvua oli 3,7 % ja korkeakouluissa 1,7 %. Vuoden 2022 T&K-menoiksi arvioidaan 7,9 miljardia euroa. Kasvua olisi tällöin noin 400 miljoonaa eli 5,4 %, mutta BKT-osuuden arvioidaan olevan jälleen 2,9 %.

- Uudet kirjoitukset kirjoitussarjoissa työryhmän verkkosivuilla:
 - *TKI-työryhmän jäsenten kynästä:*
 - Saara Hyrkkö ja Atte Harjanne: [TKI-panostukset jäävät ontoksi ilman osajia](#)
 - Sari Essayah: [Kädenjälkeä rakentamassa](#)
 - *Pitkäjänteinen TKI-rahoitus:*
 - Veera Weisdorf: [Tanskan TKI-järjestelmän vahvuutena yhteispeli elinkeinoelämän ja julkisen sektorin välillä](#)

9. Mahdolliset muut asiat

Viestitään medialle, että viedään lakialoite eteenpäin.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.00

Pöytäkirjantarkastajat Kai Mykkänen ja Ville Vähämäki ovat hyväksyneet pöytäkirjan sähköpostitse. Hyväksymisen dokumentoivat sähköpostit on arkistoitu Vahvaan.